

4. OTSI KINNITUST

Nagu teada said, siis kuigi generatiivse AI-ga loodud sisu näeb välja ja kõlab realistlikult, see siiski ei ole nii.

Nipp: Kõige tõenäolisemalt saavad veebis viraalseks pildid, videod ja tekstid, mis panevad sind tundma tugevaid emotsioone, nagu hirm, vastikus, aukartus, viha ja ärevus. Selline üliemotsionaalne sisu on ka tõhus viis klikkide saamiseks ja valeinformatsiooni levitamiseks – AI tööriistad võivad aidata sel paremini levida. Pööra tähelepanu oma reaktsioonidele ja võta neid tundeid vihjena, et vajad rohkem aega kontrollimiseks, kas see, mida näed või loed, on ikka päris.

Võid usaldada teatud ülemaailmseid algatusi, näiteks International Fact-Checking Network, et saada teada, millised allikad on nende poolt avaldatud teabe kontrollimisel eriti põhjalikud. Otsi kaasatute nimekirjast (ifencodeofprinciples.poynter.org/signatories) oma riiki, et näha, millised infoallikad nimekirja saanud on. **Eesti Päevaleht/Ekspress Meedia ja Provereno.Media** on kaks kindlat ressursi Eesti lugejatele.

Kuid see pole veel kõik! AI kohta oleks veel palju rääkida. Andmevõrutuse veebileht sisaldab palju juhendmaterjale AI kohta, aga ka muid teemasid, nagu andmete privaatsus, digitaalne ohutus, virtuaalne heaolu, valeinformatsioon veebis ja palju muud.

Vaata lähemalt: DataDetoxKit.org

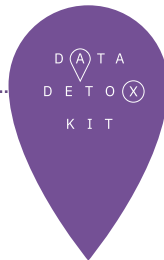
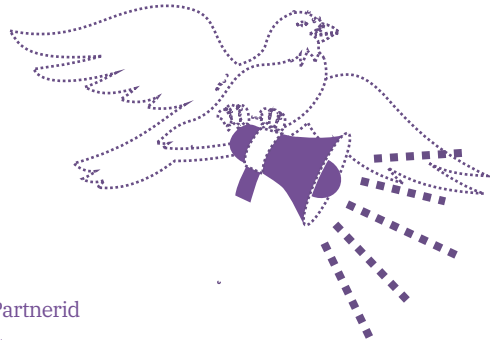
Väljaandja

**TACTICAL
TECH**

Partnerid

European **MEDIA AND
INFORMATION** Fund

Managed by
Calouste Gulbenkian Foundation

MIKS KÕIK AI-ST RÄÄGIVAD?

„AI” on muutunud moesõnaks, mida kasutatakse igasuguste tööriistade ja rakenduste kirjeldamiseks – alates virtuaalsetest assistentidest kuni süvavõltsingute generaatoriteni.

Nende „lahedate” uute tööriistade lõbusatele ja loominguliste aspektidele pööratakse palju tähelepanu... Aga kas teadsid, et AI töötab ka paljude hädavajalike süsteemide taga, mis mõjutavad meie igapäevaelu, sealhulgas tööhõive, tervishoid, haridus, korrakaitse jpm?

AI tööriistad muudavad mõned süsteemid palju kiiremaks ja tõhusamaks. Kuid samas suurendab see ka muude asjade kiirust ja tõhusust – põhjustades sealhulgas kahju veebis läbi desinformatsiooni, pettuste ja elusid mõjutava ahistamise. Ning mõjutab isegi valimistel hääletamist.

Seda andmevõrutust läbi tehes näed AI-d lähemalt ja mõistad, et kogu see kõmu võib lõpuks olla plahvatusohtlik.

Hakkame pihta!

D A T A
D E T O X
K I T

1. DEMÜSTIFITSEERIME AI

AI mõistmine ei pea tunduma kui raketiteadus. Mõned inimesed räägivad AI-st nagu maagiast, kuid „tehisintellekt“ on lihtsalt üks masin.

Kas teadsid? „AI“ viitab mitmesugustele tööriistadele, mis on loodud mustrite äratundmiseks, probleemide lahendamiseks ja otsuste tegemiseks palju suurema kiiruse ja mastaabiga, kui seda suudavad inimesed. Kuid nagu iga tööriist, on AI välja töötatud ja programmeeritud inimeste poolt. Inimesed, kes neid masinaid loovad, annavad neile reeglid, mida järgida: „Tee seda, aga seda ära tee.“

Kui AI-st räägitakse, võidakse selle all mõelda palju erinevaid asju. Näiteks on olemas sellised eriti populaarsed AI-tööriistad:

- **Tekstiloomete tööriistad** loovad sisu kindlate märksõnade (ehk „viipade“) põhjal. Neid õpetatakse kasutades suures koguses erineva kvaliteediga tekste internetist.
- **Pildiloomete tööriistad** loovad pilte või videoid sinu poolt määratud märksõnade järgi.
- **Soovitussüsteemid** „ennustavad“, millisel sisul sa kõige tõenäolisemalt klõpsaksid või millise sisuga reageeriksid ning näitavad sulle just seda. Sellised süsteemid töötavad otsingumootorite, sotsiaalmeedia voogude ja YouTube'i automaatesituse taustal.

Väljaandja

**TACTICAL
TECH**

Partnerid

European | **MEDIA AND
INFORMATION** Fund

Managed by
Calouste Gulbenkian Foundation

2. KAS TUNNED AI MÕJU?

Kuigi tehisintellekti tööriistad võivad tunduda „virtuaalsed“, mõjutavad need päriselt ka füüsilist keskkonda.

Kas teadsid? Hooneid, kus asuvad AI-d ja interneti üleval hoidvad serverid, nimetatakse „andmekeskusteks“. Need lähevad nii kuumaks, et õhukonditsioneerid töötavad seal ööpäevaringselt. Serverite ja jahutustorude kombinatsioon tekitab palju müra ning kasutab palju maad, vett ja energiat.

Andmekeskused on vaid üks AI füüsilistest ilmingutest. Täieliku pildi saamiseks peaks uurima, kuidas toimub seadmete, serverite, satelliitide, merealuste internetikaablite ja muude komponentide koostamiseks vajalike materjalide kaevandamine, töötlemine, tootmine ja utiliseerimine.

3. ETTEVAATUST, SÜNTEETILINE MEEDIA!

Kui AI-st räägitakse, viidatakse sageli generatiivsele AI-le ja selle väljundile, sünteetilisele meediale: täpsemalt siis AI tööriistadega loodud tekstidele, piltidele, videotele ja helile. Loodu tundub küll olevat tõetruu, kuid tegelikult genereerivad seda arvutiprogrammid.

Nipp: Otsi sünteetilise meedia näiteid, et mõista paremini, kui realistlikud võivad olla AI-ga loodud pildid, videod ja hääleimitatsioonid. Pane end näiteks proovile viktoriiniga [AIGeneratedorNot.com](https://www.aigeneratedornot.com). Tulemused võivad sind üllatada!

Sünteetilisse meediasse kaevumine võib kiiresti viia ebatavalise sisuni, seega ole ise luues ja otsides ettevaatlik. Samuti ei selgita AI tööriistu omavad ettevõtted sageli selgelt, milliseid andmeid ja mis eesmärgil nad sinult koguvad, seega ole alati ettevaatlik.

Proovi ise: Et näha, kuidas see toimib, sisesta AI pilte loovaid tekstiviipu, kasutades näiteks tasuta tööriista [Perchance.org](https://www.perchance.org). Sisesta seal kirjeldus selle kohta, mida soovid näha, näiteks „cat wearing a red scarf“ ja seejärel vajutada nuppu „generate“.

Nüüd, kui oled näinud ja kuulnud näiteid sünteetilisest meediast, kas mõistad, miks inimesed seda nii kergesti tõena võtavad?

